

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

קג.

עין משפט
גד מצוה

שכיר בזמנו נשבע ונוטל אם זיוס שילא ממלאכתו תצטו נשבע שלא קיבל ונוטל שזה אחד מן הנשבעים ונוטלין האמורים במסכת שבועות (דף מד:) שתקנו לו חכמים דשקלוה לשבועה מצעל הבית ושדויה אשכיר משום דצעל הבית טרוד צפועלי וקצור שנתן

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אשכיר בזמנו נשבע ונוטל שכיר הוא דרכו רבנן שבועה עליה במשום דבעל הבית טרוד בפועלו אבל הכא שוכר מהימן בשבועה אמר רבא אמר רב נחמן דהאי מאן דאוגר ליה ביתא לחבריה לעשר שנין וכתב ליה שטרא וא"ל נקיטת חמש שנין מהימן א"ל רב אחא מדפתי לרבינא אלא מעתה אוזפיה מאה זוזי בשטרא וא"ל פרעתוך פלגא ה"נ דמהימן א"ל הכי השתא התם שטר לגוביינא קאי אם איתא דפרעיה איבעי ליה למכתבא אגביה א"נ מיכתב עליה תברא אבל הכא אמר ליה האי דכתיבי לך שטרא כי היכי דלא יאן תחוק עליה אמר רב נחמן השואל אדם בטובו לעולם אמר רב מרי ברה דבת שמואל והוא דקני מוינה אמר רב מרי בריה דרב אשי ומהדר ליה קתיה אמר רבא דהאי מאן דאמר ליה לחבריה אושן מרא למירפק ביה האי פרדיסא רפיק ביה ההוא פרדיסא פרדיסא רפיק ביה כל פרדיסא דבעי פרדיסא רפיק ואויל כל פרדיסא דאית ליה ומהדר ליה קתיה אמר רב פפא דהאי מאן דאמר ליה לחבריה אושן האי גרנותא ונפלה לא בני לה אי גרנותא ונפלה בני לה בי גרנותא כרי ואויל כמה גרנותי בארעיה עד דמתרמי ליה וצריך למיקני מוינה: **מתני'** המושכיר בית לחבירו ונפל חייב להעמיד לו בית היה קטן לא יעשנו גדול לא יעשנו קטן אחד לא יעשנו שנים לא יעשנו עליהם אלא מודעת שניהם: **גמ'** היכי דמי אי דאמר ליה בית זה נפל אויל ליה אי דאמר ליה בית סתם אחד אמאי לא יעשנו שנים קטן אמאי לא יעשנו גדול אמר ריש לקיש דאמר ליה בית שאני מושכיר לך מדת ארכו כך וכך אי הכי מאי למימרא אלא כי אתא רבין אמר ריש לקיש דאמר ליה בית כזה אני מושכיר לך ואכתי מאי למימרא מלא צריכא דקאי אגודא דנהרא מהו דתימא מאי כזה דקאי אגודא דנהרא קמ"ל:

הדרן עלך השואל

המקבל שדה מחבירו במקום שנהגו לקצור יקצור לעקור יעקור לחרוש (א) אחריו יחרוש הכל כמנהג המדינה כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין בין כך חולקין בזמורות

לחיותו שגשאר בקרקע אין נוטנין לבהמות לאכול וכתיב נמי (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטשים צדוות הקש הנשאר שם תחת התבן כי התבן כבר הוליקוהו הבעלים איש לזיתו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה במחזור אלא תבן במחזור היכי משכחת לה ובגמרא דקאמר (א) בעינא דתיבתן ארעאי הוה ליה למימר דתתקש אלא משום שרגילות הוא לעשות אשפה מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דתיבתן כלומר שיהא הקש במקום הנזבל העשין מן התבן והא דקאמר

הדרן עלך השואל

המקבל או בארסות למחלה ולשליש ולרביעי או בחכירות כבן וכן כורים לשנה: **לחרוש** אחריו אחר הקצירה או העקירה כדי להפוך שרשים של עשבים רעים שבו וימותו ולא יחזרו וינחמו לכשתרוע: **זמורות**

נמי בעינא תיבנא התם לפי שעוקר הכל דש את הכל במוריגים ומתמרק נקרא הכל תבן: [ועי' מוספות שבת לו: ד"ה בריה:]

נקיטת חמש שנין. פר"ח לשון אחד וכן בקונטרס שאין כתוב בשטר לא תחילת השנים ולא סופן והשטר ביד השוכר ואומר משכיר לשוכר כבר דתת ה' שנים ופריך בשטר מלוה מי נאמן לומר פרעתי פלגא ומשני הכא א"ל האי דכתבי לך שטרא

כי היכי דלא תחוק פירוש עיקר השטר נכתב בשבילי שלא תאמר לקוח הוא בידו ואין השטר צידך אלא כדי שלא תכתוב לך שצוון השנים כמה היו מכל מקום עיקר השטר בשבילי נכתב שעי"ן כן יש קול שצמטתנא הוא אלכך אע"פ שהשטר צידך ולשון שני פר"ח וזה לשונו יש לאומרים שכתבו בשטר בזמן כך וכך שכרתי חזרו של פלוני עשר שנים בק' דינרים י' דינרים ככל שנה ואחר ה' שנים טוען השוכר ואמר למשכיר נקיטת שכירות חמש שנין כו' ואסיקנא דהשוכר נאמן וצבועה ומסתברא כי האי פירושא צמטתא עכ"ל ולשון זה נראה עיקר חדא דגממנות השוכר האומר שפרע השכירות איירי נמי לעיל מיניה בסמוך ומשמע דבהכי נמי איירי (ו) ועוד דהשתא נישא טפי מה שאמר במסקנא שלא נעשה השטר לגוביינא אלא כדי שלא יחזיק השוכר לפני זה השטר ישנו ביד המשכיר: **שואל** אדם בטובו. בערוך צריך שואל מפרש צטונו צטוזה שמוחיק השואל להמשאל יכול השואל להשתמש לעולם כצלו של משאל ואין נראה: **פרדיסי רפיק** ביה כ"פ פרדיסי דאית ליה. וא"ת דאמר צריש המוכר את הבית (ב"ב דף קא:) וש ד"ה ארעמא) ארעמא תרתי משמע ואין לומר דהתם נמי אי אמר ארעאי הוה משמע כולהו כמו פרדיסי דהא אמר התם צסוף פרק (דף קט:) דיקלי יחיב ליה תרי דיקלי ותו לא וי"ל דהיינו דוקא כפי מדה דאין לנו לומר שמכר כל קרקעותיו אלא הפחות אצל צשאלה אינו מקפיד דמשאל לכל צרכו (א) ועוד י"ל דהתם יד לוקח על התחמונה שהמוכר מוחזק והכא יד המשאל על התחמונה שהשואל מוחזק וכ"ת לא מקרי שואל מוחזק כיון שסופו להחזיר ואין נראה שצונו דאמר לעיל קרקע צמקת בעליה עומדת ואפי' צסוף החדש לא דמי דדוקא קרקע שאין יכול להצניע לשמטנו מיד בעלה אזלינן בתר חזקה קמא אצל במטלטלין אזלינן בתר מאן דתופס השתא היכא דליכא חזקה קרקע כנגדה:

הדרן עלך השואל

המקבל. בתבן ובקש. אותו שנקלץ עם השבולת קרוי תבן והנשאר צארץ קרוי קש שקומין אישטובל"א כדכתיב (בראשית כד) גם תבן גם מספוח רב עמנו

ואתו שגשאר בקרקע אין נוטנין לבהמות לאכול וכתיב נמי (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטשים צדוות הקש הנשאר שם תחת התבן כי התבן כבר הוליקוהו הבעלים איש לזיתו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה במחזור אלא תבן במחזור היכי משכחת לה ובגמרא דקאמר (א) בעינא דתיבתן ארעאי הוה ליה למימר דתתקש אלא משום שרגילות הוא לעשות אשפה מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דתיבתן כלומר שיהא הקש במקום הנזבל העשין מן התבן והא דקאמר

לחיותו שגשאר בקרקע אין נוטנין לבהמות לאכול וכתיב נמי (שמות ה) לקושש קש לתבן שהיו מלקטשים צדוות הקש הנשאר שם תחת התבן כי התבן כבר הוליקוהו הבעלים איש לזיתו וכן אמרינן בפרק שואל (שבת דף קנ:) בשלמא קש משכחת לה במחזור אלא תבן במחזור היכי משכחת לה ובגמרא דקאמר (א) בעינא דתיבתן ארעאי הוה ליה למימר דתתקש אלא משום שרגילות הוא לעשות אשפה מן התבן ולזבל השדה ולהכי קאמר דתיבתן כלומר שיהא הקש במקום הנזבל העשין מן התבן והא דקאמר

(א) [למן קי"א] שבועות מה: (ב) י"ל טוב ואפילו יעצין ועי' רש"י.

הגהות הב"ח

(א) במשנה לחרוש אחריה יחרוש: (ב) רש"י ד"ה שכיר וד"ה אצל הד"ה: (ג) ד"ה ומהדר וכי ובטוהו הווי והאי: (ד) תוס' ד"ה נקיטת וכו' דכתיב נמי איירי הכא ועוד: (ה) ד"ה פרדיסי וכי ועוד י"ל כי וכרש המוכר [מתן] הבית דכו המוס' פירוש ה: (ו) תוס' ד"ה המקבל וכי ובגמרא דקאמר האי אמר בעינא דמימנ:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מחוק. כיצ גירסת ר"ח אחיק עק. בעל העיטור ועי' תוס' ולשון שני פר"ח כו': [ב] רש"י ד"ה והוא דקני ממי כו'. וי"ף והמב"ס מפרשים אפי' לא אהדיה ועי' ראש ה"א: [ג] שם ד"ה ומהדר. ובטוהו כו'. כיצ ר"ל שאינו יכול לתקן: [ד] שם ד"ה כל דבעי אפי' כו'. והמב"ס פי' אפי' אינו שלו:

קב א ב מ"י פ"א מהל' שכירות הל' ו סמג ע"ן 5 טו"ש"ע ח"מ ס' פט טע"ף ב וטע"ף ג וס"י פח טע"י ג:
קב ג מ"י שם פ"א הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס' פח טע"ף א:
קב ד מ"י שם הלכה ד טו"ש"ע שם טע"ף ב:
קב ה ו' מ"י פ"א מהל' שאלה ופקדון הלכה ח סמג לאוין ג טו"ש"ע ח"מ ס' שמת טע"ף ו:
קב ו' מ"י שם הלכה ז טו"ש"ע שם טע"ף ו:
קב ז מ"י שם הלכה ט ק"ז ט מ"י שם הלכה ט טו"ש"ע שם טע"ף ח:
קב ח ל' מ' מ"י פ"ה מהלכות שכירות הלכה ז סמג ע"ן פט טו"ש"ע ח"מ ס' שיד טע"ף ח:
ג נמי שם הל' ו טו"ש"ע ח"מ ס' שיד טע"ף ח' בה"ה:
א א מ"י שם פ"ח הל' ו סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס' שכ טע"ף ד:
ב ע מ"י שם הלכה י סמג שם טו"ש"ע ח"מ ס' שם טע"ף ב: